

بسمه تعالی

"مروری بر پولشویی"

• تعریف پولشویی

واژه پولشویی برای توصیف فرآیندی مورد استفاده قرار می‌گیرد که در آن پول غیرقانونی یا کثیفی که حاصل فعالیت های مجرمانه مانند قاچاق مواد مخدر، قاچاق اسلحه و کالا، قاچاق انسان، رشوه، اخاذی، کلاهبرداری و ... است، در چرخه ای از فعالیت ها و معاملات مالی و با گذر از مراحل، شسته شده و به عنوان پولی قانونی، موجه و مشروع جلوه داده می شود.

تعریف پولشویی در "پیمان نامه شورای اروپا" مربوط به نشست آگوست ۱۹۹۰ استراسبورگ تکمیل شده و موارد زیر به تعریف ارائه شده در دستورالعمل جامعه اروپا افزوده شد.

"تحصیل، تملک یا استفاده از داراییهای به دست آمده از منابع غیرقانونی و نیز هرگونه مشارکت، مباشرت، دسیسه چینی برای ارتکاب، اقدام به ارتکاب یا کمک، ترغیب، تسهیل و پنهانکاری هرگونه جرم مرتبط با پولشویی."

قانون مبارزه با پولشویی ایران، پولشویی را براساس فرآیند آن، تعریف کرده است. (تحصیل تملیک تبدیل و ...) و در این قانون تعریف ماهوی از جرم مزبور ارائه نشده است. همچنین در کنوانسیونهای بین المللی این جرم فقط به صورت مصداقی تعریف شده و برخی کشورها هم به صورت قاعده کلی هر عملی که باعث شستن پول می شود را تعریف پولشوئی دانسته اند.

در نهایت پولشویی روشی در معاملات مالی است که در آن، ماهیت منبع و یا مقصد پول شفاف نبوده و پنهان می باشد. و درحقیقت، یکی از مهمترین روشهای اقتصاد زیرزمینی به شمار می رود.

• موضوع جرم

موضوع جرم در پولشویی اموال نامشروعی است که در نتیجه ارتکاب جرم به دست می‌آید. این مال می‌تواند هرگونه دارایی مادی یا غیرمادی مثل امتیاز قابل تقویم به پول، مال منقول یا غیرمنقول، ملموس یا غیرملموس، اوراق بهادار یا اسناد قانونی حاکی از مالکیت یا سهم یا منفعت در این قبیل دارایی‌ها باشد.

• رتبه جرم پولشویی در طبقه بندی جرائم

در تقسیم بندی سنتی جرائم تقسیم می شوند به جرائم علیه اشخاص، علیه اموال، علیه امنیت و آسایش عمومی است، که در حال حاضر چند قسم نیز به آن اضافه شده است، مانند؛ جرائم علیه عدالت قضایی، جرائم فساد مالی جرائم اقتصادی و..

در این میان برخی جرم پولشویی را جرم علیه اموال می دانند زیرا متضمن کسب درآمد و عائدات است. اما به جهت این که این جرم لزوماً عائدات ندارد بعلاوه اینکه هدف از پولشویی مخفی کردن است نه تعرض به مالکیت که موضوع جرم علیه اموال است لذا نمی توان به عنوان جرم علیه اموال از آن نام برد.

برخی نیز اعتقاد دارند پولشوئی جرم علیه عدالت قضایی است چون مجرم سعی دارد ضابطین و قاضی را از مسیر کشف جرم منحرف کند. برخی هم این جرم را مصداق فساد مالی دانسته و آنان را جرائمی می دانند که از ناحیه کارکنان دولت از طریق سوء استفاده از موقعیت شغلی برای کسب منافع انجام می شود. البته این جرم ضرورتاً توسط کارکنان دولت رخ نمی دهد. بعلاوه اینکه به موقعیت شغلی کارمند هم وابسته نیست.

در هر حال اجماع بر این است که پولشویی جرم اقتصادی است. جرم اقتصادی یعنی جرائمی که علیه سیاست ها و فعالیت های اقتصادی رخ می دهد. سیاستهای اقتصادی به سیاست های پولی، مالی و درآمدی تقسیم می شود که جرائم علیه سیاست های پولی، به سه قسم: خلق مجرمانه پول، کسب مجرمانه پول مثل ربا، حبس مجرمانه پول "مثل پولشویی" تقسیم می شود.

همچنین در تقسیم بندی جرایم در ایران مطابق ماده ۱۸ قانون مجازات اسلامی، پولشوئی جرم تعزیری غیرمنصوص شرعی است.

• علت و هدف پولشویی

پولشویی اساساً به این دلیل انجام می شود که منبع واقعی پول نامشخص باقی بماند. پولشویی عمدتاً یک جرم فرعی برای رد گم کردن درآمد حاصل از جرم اصلی است. جرم پولشویی تا حد زیادی به جرم اولیه وابسته است. پولشویان بیشتر کسانی هستند که از قاچاق مواد مخدر، اختلاس، رشوه و سایر راههای غیرقانونی کسب درآمد کرده اند و به دنبال "تمیز کردن" پول هستند.

در واقع فرد، پول حاصل از جرم را تبدیل می کند، پس پولشویی انجام عملیات بر روی پول حاصل از اعمال مجرمانه است، به طور مثال، بعد از انجام قاچاق پول به دست آورده از این راه را در فرایند شستن قرار می دهد. در این مرحله است که وارد جرم پولشویی به معنای اخص می شویم، لذا پولشویی فرآیندی است که بر روی پول به دست آمده صورت

می‌گیرد نه آن جنس مورد نظر مثل مواد یا جنس سرقتی، دقیقاً در این جا بایست منشأ پول مجرمانه باشد تا مفهوم پولشویی مصداق پیدا کند.

به عنوان مثال، ممکن است مبالغ زیاد پول نقد حاصل از فروش مواد مخدر تبدیل به چک بانکی یا در تراکنش‌های متفاوت به یک یا چندین حساب بانکی واریز شود. که طبیعتاً قالب پول تغییر کرده و از منشأ غیرقانونی خود یک قدم دورتر شده است.

• روش‌های پولشویی

انتقال پول نقد: در این روش پول فیزیکی (اسکناس) حاصل از درآمد اولیه که عمدتاً غیرقانونی است به موسسات مالی تزریق می‌شوند.

تجمیع پول: در این نوع معاملات درآمد یک فعالیت اقتصادی قانونی به صورت پول نقد دریافت می‌شود. در چنین موردی، پول کثیف با پول حاصل از درآمد قانونی تجمیع می‌شود و فرد ادعا می‌کند که تمامی درآمدهای او قانونی است.

تغییر ماهیت پول: در این روش پول کثیف به ذخایر مالی کوچک دیگری نظیر سهام یا طلا تغییر پیدا می‌کند.

به طور کلی پول حاصل از قاچاق کالا و ارز، قاچاق انسان، رشوه، اخاذی، کلاهبرداری و ... را که پول نامشروع و غیر قانونی است به پول مشروع و قانونی تبدیل می‌گردد. که ممکن است این جرم را همان مرتکبین جرم منشأ انجام دهند و ممکن است افراد دیگر مراحل مختلف این پروسه را طی کنند در هر صورت به این جرم باید به عنوان جرمی مستقل و جدا از جرم منشأ نگاه شود.

به عنوان مثال، در معاملات مواد مخدر سود سرشار ناشی از فروش برای اینکه توجه مقامات قضایی و دولتی را به خود جلب نکند باید به هر طریقی، ظاهری مشروع و قانونی به خود گیرد تنها در این صورت است که مرتکب می‌تواند از منافع جرم استفاده کند در غیر این صورت یا اصلاً مرتکب جرم نمی‌شود و یا در صورت ارتکاب احتمال دستگیری وی زیاد است.

• ارکان جرم پولشویی

الف) رکن مادی

پولشویی از آن جهت که یک جرم تبعی است، محل تردید نیست و در جرایم تبعی باید یک جرم اصلی قبل از آن رخ داده باشد، لذا در صورت فقدان جرم اصلی، پولشویی منتفی است.

پس تحصیل مال از طریق نامشروع در صورتی مشمول بحث است که ناشی از ارتکاب جرم باشد و در مواردی که مال نامشروع از غیر راه‌های مجرمانه به دست می‌آید، جرم پولشویی رخ نمی‌دهد هر چند آن مال از همین راه‌ها تبدیل به مال پاک شده باشد. از این منظر یعنی تبعی بودن، پولشویی شبیه جرم جعل و استفاده از سند مجعول می‌باشد.

اما در مورد رابطه جرم پولشویی با جرم اصلی باید توجه داشت که گرچه جرم پولشویی نسبت به جرم اصلی، یک جرم تبعی می‌باشد اما ارکان و مجازات آن، مستقل می‌باشد پس کسی که نسبت به مال تحصیل شده از قاچاق موادمخدر پولشویی می‌کند معنایش، آن نیست که در جرم قاچاق موادمخدر، مشارکت و معاونت می‌کند بلکه مرتکب جرم مستقل می‌شود.

همچنین انجام جرم قاچاق به معنای شروع به جرم پولشویی نیست و پولشویی نتیجه منطقی جرم اصلی نیز نمی‌باشد. ضمناً تحقق جرم پولشویی، منوط به مجازات شدن مرتکب جرم اصلی نیست؛ مرتکب جرم اصلی ممکن است اساساً مورد تعقیب قرار نگیرد یا به طور کلی فوت شده باشد یا متواری گردیده باشد.

ب) رکن معنوی

قانونگذار در جرم پولشویی حصول نتیجه‌ی خاصی را مدنظر نگرفته است و صرف اینکه یکی از مصادیق عنصرمادی واقع شود چه پولشو موفقیت حاصل کند یا نکند جرم تحقق یافته محسوب میشود و از این رو پولشویی جرم مطلق است.

عنصر روانی در جرم پولشویی در سه بخش قابل بررسی است :

۱. در تحصیل-تملک-نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از جرم.
۲. در تبدیل-مبادله یا انتقال عواید حاصل از جرم.
۳. در اخفاء-پنهان یا کتمان اطلاعات.

ج) رفتار مجرمانه

رفتار در پولشویی از نوع مادی است و رفتار معنوی به گونه‌ای که در جرایمی مانند قتل و ... هست در پولشویی وجود ندارد. رفتار مادی هم غالباً به صورت ایجابی بوده و امکان ارتکاب این جرم به صورت ترک فعل کم است.

د) رکن قانونی

در سال ۱۳۸۶، قانون مبارزه با پولشویی به مبارزه با جرائم قانونی ناشی از جرایم منشأ پرداخت اگر چه در قوانینی مثل ماده ۵۲۲ و ۶۶۲ تعزیرات و قانون نحوه اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی، ماده ۲۸ قانون مبارزه با موادمخدر، قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز، قانون مجازات اخلاصگران در نظام اقتصادی، قانون ممنوعیت اخذ

پورسانت در معاملات خارجی، قانون تشدید به پولشویی پرداخته شده است. در نهایت قانون مبارزه با پولشویی در ۱۳۹۷ اصلاح و تصویب شد. مضاف بر این در رسیدگی به پولشویی علاوه بر مواد قانونی باید اصل برائت، اصل تسلیط، صحت معاملات، عدم دخالت در حریم خصوصی، ترجیح منافع ملی بر مصالح شخصی، اکل مال به باطل، ضمان ایادی متعاقب، ثبت و استشهاد در معاملات، ممنوعیت تعدی به اموال عمومی را هم لحاظ نمود.

• توضیحاتی در باب قانون مبارزه با پولشویی

✓ ماده ۱ قانون مبارزه با پولشویی

ماده ۱ به اصطلاحات مندرج در این قانون به شرح زیر پرداخته است:

- **جرم منشا:** هر عملی است که طبق ماده دوم قانون مجازات اسلامی (مصوب سال ۱۳۹۲) جرم محسوب شده و از منظر این قانون، تخلفات رخ داده در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، جرم محسوب می گردد.
 - **مال:** هر دارایی که مادی یا غیر مادی بوده یا به صورت مشروع یا غیر مشروع بدست آمده باشد. هر نوع منفعت یا امتیاز مالی یا هر سندی کاغذی یا الکترونیکی اعم از اسناد تجاری یا اوراق بهادار، مصداق اموال در قانون مبارزه با پولشویی است.
 - **مال حاصل از جرم:** هر دارایی است که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم از «جرم منشا» حاصل شده باشد. مثل مالی که از جرایم اقتصادی و تامین مالی تروریسم کسب شده باشد.
- توجهها این که طبق ماده فوق هر دارایی که برای ارتکاب جرم، تخصیص یافته و هر مالی که موضوع جرم باشد، حکم مال بدست آمده دارد.
- **مشاغل غیر مالی:** مشاغلی است که فعالان در آن کار، معاملات زیادی به صورت نقدی انجام داده و در معرض خطر از جنبه پولشویی هستند. مثل پیش فروش کننده مسکن یا پیش فروش کننده خودرو یا طلا فروشان و صرافان و فروشندگان فرش قیمیتی و عتیقه جات. این ها، از نظر قانون مبارزه با پولشویی، مصداق مشاغل غیر مالی هستند.
 - **خدمات پایه:** خدماتی است که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط اشخاص مشمول بوده و پس از آن، ارباب رجوع به منظور اخذ خدمات مکرر و متمادی، به اشخاص مشمول مراجعه می کند.
 - **عملیات مشکوک در قانون مبارزه با پولشویی:** هر نوع معامله ای است که دریافت یا پرداخت وجه به صورت فیزیکی یا الکترونیکی صورت می گیرد و وقوع جرم توسط آن انجام می شود به روش زیر:
- معامله و عملیات مالی که بیش از سقف مقرر در آیین نامه اجرایی باشد.

- معامله و عملیات مالی که مرتبط با ارباب رجوع و بیش از سطح فعالیت مورد نظر باشد.
- اظهارات کذب و جعل اسناد یا گزارش خلاف واقع از سوی مراجعان (قبل یا بعد از معامله یا عملیات مالی)
- هر معامله ای که بعداً مشخص شود که صوری و غیر واقعی بوده و مشخص شود که مالک، شخص دیگری است. (مثلاً خرید و فروش کارت بازرگانی یا شناسنامه یا کارت ملی برای پیش فروش خوردو).

✓ ماده ۲: تعریف پولشویی

این ماده به صورت کامل، به تشریح معنی و مفهوم پولشویی پرداخته و مصادیق آن را به شرح زیر مشخص نموده است:

- الف - تحصیل، تملک، نگهداری یا استفاده از عواید حاصل از ارتکاب جرائم با علم به منشأ مجرمانه آن.
- ب - تبدیل، مبادله یا انتقال عوایدی به منظور پنهان یا کتمان کردن منشأ مجرمانه آن با علم به اینکه به طور مستقیم یا غیرمستقیم از ارتکاب جرم به دست آمده یا کمک به مرتکب جرم منشأ به نحوی که وی مشمول آثار و تبعات قانونی ارتکاب آن جرم نشود.
- پ - پنهان یا کتمان کردن منشأ، منبع، محل، نقل و انتقال، جابه‌جایی یا مالکیت عوایدی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه جرم تحصیل شده باشد.

البته رفتارهای مذکور تعریف قانونی خاصی نداشته و معنای عرفی آن‌ها مورد نظر می‌باشد، به عبارت دیگر پولشویی جرم وسیله‌ای نیست تا تحقق رفتار فیزیکی آن نیاز به وسیله یا روش قانونی خاصی داشته باشد.

همچنین مطابق تبصره ۱ ماده مزبور، اگر ظن نزدیک به علم، به عدم صحت معامله و تحصیل اموال وجود داشته باشد، مسئول اثبات صحت، شخص متصرف است. منظور از علم، همان تعریقی است که در قانون مجازات اسلامی به آن اشاره شده است.

بر اساس تبصره ۲ ماده فوق نیز، در اختیار داشتن مال موضوع این قانون، مشروط به ارائه اسناد مثبت است. اگر ارزش اموال، از ۱ میلیارد تومان برای سال پایه باشد، سابقه از آن در سامانه‌های مربوطه بر اساس ضوابط، الزامی است. اگر اسناد مثبت ارائه نشود تا قابل راستی‌آزمایی باشد، مستوجب جزای نقدی به میزان ۲۵ درصد کل ارزش اموال است و مال موضوع قانون، تا هنگام رسیدگی قضایی، توقیف خواهد شد. اگر بررسی شود که دارای، مشروع است، رفع توقیف شده و در غیر این صورت، توقیف می‌شود.

بعلاوه طبق تبصره ۳، ظن نزدیک به علم در تحصیل مال نامشروع، حکم مال نامشروع دارد و مرتکب، به حبس درجه ۶ محکوم می شود. در هر حال، مال به نفع دولت ضبط خواهد شد تا زمانی که تحصیل مشروع آن، به اثبات برسد.

✓ ماده ۳: عواید حاصل از وقوع جرم

عواید حاصل از وقوع جرم، به معنای هر نوع مال یا امتیازی است که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم از ارتکاب جرایم، اعم از جرایم منشاء و پولشویی، به دست آمده باشد.

به طور کلی چنانچه مالی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم از فعالیت‌های غیرقانونی و مجرمانه به دست آمده است به نحوی توسط شخص تحصیل شود اعم از این که مباشر جرم اصلی از قبل با وی تبانی کرده باشد یا بعداً آن مال را به وی بدهد و یا این که تحصیل کننده خودش از طرق غیرقانونی آن را به دست بیاورد مثل این که آن مال را برباید مشمول این جرم قرار می گیرد.

همچنین در تبصره ۱ ماده ۳ آمده است که جرم منشاء موضوع این ماده، چه در داخل یا خارج از کشور باشد، در صورتی که جرم در ایران واقع شود، مطابق قانون جرم است.

و در تبصره ۲ ماده ۳ آمده است که هر ابزاری که در فرآیند جرم پولشویی، وسیله ارتکاب جرم باشد یا در اثر جرم، تحصیل شده باشد و یا برای استعمال، اختصاص یافته باشد و در مراحل رسیدگی و تعقیب کشف شود، اگر مالک از قصد مجرمانه مطلع باشد، توقیف می شود. نگهداری از این اموال، مطابق ماده ۱۴۷ قانون آیین دادرسی کیفری صورت می پذیرد.

• ماده ۱۴۷ قانون آیین دادرسی کیفری

این ماده تصریح دارد که آلات جرم، از قبیل اسلحه، مدارک جعلی، سکه تقلبی و اشیایی که حین بازرسی کشف می شود و مرتبط با کشف جرم یا اقرار متهمان است، توقیف می شود و صورت جلسه شده و شماره گذاری می گردد. و در لفاف مناسب نگهداری می گردد. همچنین رسیدی مشتمل بر ذکر مشخصات، به صاحب یا متصرف داده می شود. دادگستری محل نگهداری را با توجه به وضعیت مال تعیین می کند بعلاوه هزینه نگهداری نیز از محل اعتبارات قوه قضاییه تامین می شود.

✓ ماده ۴: پیشگیری از پولشویی

این ماده به موضوع پیشگیری از پولشویی اشاره دارد و به منظور هماهنگی و مقابله با جرایم آن و تامین مالی تروریسم، شورای عالی مقابله و پیشگیری از جرایم پولشویی و تامین مالی تروریسم تشکیل می شود که شورا نامیده می شود.

ریاست شورای مزبور وزیر امور اقتصادی و دارایی است. و وزیر صمت، وزیر اطلاعات، وزیر کشور، وزیر دادگستری، وزیر امور خارجه، نماینده مجلس شورای اسلامی، نماینده قوه قضاییه و دادستان کل کشور و رئیس کل بانک مرکزی، در این شورا عضویت دارند.

• وظایف شورای عالی مقابله با پیشگیری از جرایم پولشویی

- تعیین راهبرد ها و برنامه ریزی در جهت اجرای قانون
- تهیه و پیشنهاد آیین نامه های لازم درخصوص اجرای قانون
- هماهنگی بین دستگاهها در حوزه جمع آوری اطلاعات و تحلیل اخبار و اطلاعات و گزارش های دریافتی و تهیه سامانه های هوشمند نظارت و ارزیابی و رصد اطلاعاتی
- دبیرخانه شورا در وزارت امور اقتصادی و دارایی است.
- مطابق تبصره ۳ ماده ۴ ، مصوبات شورا پس از تصویب هیات وزیران، لازم الاجرا بوده و متخلفان، به ۲ تا ۵ سال انفصال از خدمت از همان شغل، محکوم می شود.

✓ ماده ۵ : لزوم اجرای آیین نامه

در این ماده ذکر شده است که نهادهای زیر، مکلف به اجرای آیین نامه های هیات وزیران در ارتباط با این قانون و قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم هستند:

- کلیه بانک ها و موسسات مالی و اعتباری
- بیمه ها
- صندوق های قرض الحسنه
- بنیاد ها و موسسات خیریه
- شهرداری ها
- صندوق های بازنشستگی
- نهادهای عمومی غیر دولتی
- تعاونی های اعتباری
- صرافی ها
- بازار سرمایه
- کارگزاری ها

- شرکت های دولتی.

✓ ماده ۶: ضرورت ارائه اطلاعات به شورا

طبق این ماده ارائه اطلاعات به شورا از طریق نهاد های زیر، الزامی است:

- گمرک جمهوری اسلامی ایران
- سازمان امور مالیاتی کشور
- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
- دفاتر اسناد رسمی
- کلیه وکلای دادگستری
- کلیه حسابرسیان
- کلیه حسابداران
- کلیه کارشناسان رسمی دادگستری
- کلیه بازرسان قانونی

✓ ماده ۷: وظایف اشخاص حقیقی و حقوقی در حوزه پولشویی

بر اساس این ماده، همه شخصیت های حقیقی و حقوقی و نهاد ها و دستگاه های مشمول این قانون، بر حسب نوع فعالیت خود، مکلف به احراز هویت و شناسایی مراجعان بوده و بایستی مالک واقعی را تشخیص دهند. اگر مالک، وکیل دارد، احراز هویت وکلا، الزامی است. همچنین معاملات یا عملیات بیش از میزان مصوب شورا یا معاملات و عملیات مشکوک بانکی و ثبتی و کارگزاری و صرافی ها باید به مرکز اطلاعات مالی گزارش شود.

معاملات مشکوک، شامل موارد زیر است:

- عملیات مشکوک، هر معامله ای (دریافت یا پرداخت) به صورت فیزیکی یا الکترونیکی که بر اساس اوضاع و احوالی مثل ارزش و موضوع برای انسان به طور متعارف، ظن وقوع جرم را ایجاد می کند.
- اگر معامله و عملیات مالی مربوط به ارباب رجوع، بیش از سطح فعالیت مورد انتظار باشد.
- اگر گزارش خلاف واقع از سوی مراجعات، قبل یا بعد از معامله صورت بگیرد، معامله مشکوک است.
- اگر معامله انجام شده، صوری یا غیر واقعی باشد، مصداق معامله مشکوک است
- اگر معامله، در اقامتگاه قانونی هر یک از طرف ها در مناطق پر خطر از نظر پولشویی باشد، مصداق معامله مشکوک است. این مناطق را شورا مشخص می کند.

- اگر معامله ای، بیش از سقف مقرر باشد، مصداق معامله مشکوک است.

بعلاوه طبق بند ت این ماده، نگهداری سوابق مربوط به شناسایی ارباب رجوع، مالک و سوابق حساب ها و عملیات و معاملات داخلی و خارجی به مدت ۵ سال الزامی است.

• محکومیت مجرمان تخطی گر از موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری

وفق نص ماده، اگر مدیران یا کارکنان دستگاه های اجرایی موضوع ماده پنج قانون مدیریت خدمات کشوری، عمداً به منظور تسهیل جرایم موضوع این قانون، از انجام تکالیف مقرر در هر یک از بند های فوق الاشاره خودداری کنند، به جزای نقدی درجه ۶ و انفصال موقت درجه ۶ محکوم می شوند. مدیران و کارکنان دستگاه های اجرایی و غیر دولتی نیز اگر تکالیف خود را انجام ندهند، به جزای نقدی درجه ۶ محکوم می شوند.

✓ ماده ۷ مکرر: مرکز اطلاعات مالی

این ماده، به مرکز اطلاعات مالی و وظایف و مسئولیت های آن اشاره دارد. ضمناً اتخاذ سیاست ها و تصمیمات مرکز اطلاعات مالی، زیر نظر وزارت امور اقتصادی و دارایی انجام می گیرد.

• وظایف مرکز اطلاعات مالی شورای عالی مبارزه با پولشویی و مبارزه با تامین مالی تروریسم

- دریافت و نگهداری و تجزیه و تحلیل و ارزیابی اطلاعات و بررسی معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی و تامین مالی تروریسم و ردیابی آن، از مسئولیت های مرکز اطلاعات مالی شورا می باشد.
- جلوگیری از نقل و انتقال وجه یا اموال مشکوک به پولشویی و تامین مالی تروریسم
- ارائه مشاوره به اشخاص مشمول برای مبارزه با تروریسم مالی
- تدوین آیین نامه های مربوطه
- برگزاری برنامه های آموزشی در زمینه آثار مخرب پولشویی و تامین مالی تروریسم و شیوه های رایج در انجام جرایم مذکور و ابزارهای موثر پیشگیری
- همکاری و تبادل اطلاعات با مراکز مشابه در دیگر کشورهای جهان و تبادل اطلاعات.
- همه نهادهای دولتی که در این قانون به آن ها اشاره شده است، از وزارت اطلاعات تا بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی و وزارت کشور و ...، موظف به پاسخ گویی به استعلامات مرکز اطلاعات مالی شورای عالی بوده و اطلاعات را به صورت بر خط امن ارسال کنند.

قابل ذکر است ارائه اطلاعات طبقه بندی شده، بعد از طی مراحل رسیدگی اطلاعاتی می باشد.

مطابق تبصره ۱ ماده ۷ مکرر:

- توقیف اموال و نقل و انتقال وجه مشکوک به جرایم پولشویی و تامین مالی تروریسم و هر تحقیقاتی، منوط به مجوز قضایی است. مگر در موارد فوری که به مقام قضایی دسترسی نیست.
- اگر دسترسی به مقام قضایی وجود نداشته باشد، مرکز اطلاعات مالی شورای عالی مبارزه با پولشویی و تامین مالی تروریسم، مجاز است دستور توقیف و جلوگیری از انتقال وجوه و اموال مشکوک را ظرف ۲۴ ساعت صادر کند. اگر تا ۲۴ ساعت، دستور قضایی حاصل نشد، اموال، رفع توقیف می شود.
- مرکز اطلاعات مالی، یک موسسه دولتی تابع وزارت امور اقتصادی و دارایی است. دارای رئیس و معاون و گروه های کارشناسی (قضایی، حقوقی و نظارت و تحلیل اطلاعات) است. رئیس، باید ۱۰ سال سابقه مدیریت قضایی داشته باشد.

✓ ماده ۸: دسترسی به اطلاعات گردآوری شده

در این ماده به نحوه گردآوری اطلاعات اشاره دارد. این اطلاعات، صرفاً به منظور کشف و رسیدگی به جرایم است و افشای اطلاعات، ممنوع است. متخلفین، به حبس تعزیری درجه ۵ پنج محکوم می شود.

✓ ماده ۹: جرم منشاء و پولشویی

طبق این ماده، مال و درآمد و هر عوایدی حاصل از ارتکاب جرم منشاء و جرم پولشویی از مرتکبین، مصادره می شود و اگر جمع اموال، ۱ میلیارد تومان باشد، مجرم، به حبس تعزیری درجه ۵ و برای ارقام بیش تر، به حبس تعزیری درجه ۴ محکوم می شود.

همچنین مرتکبین جرم منشاء در صورت ارتکاب جرم پولشویی علاوه بر مجازات های مقرر مربوط به جرم منشاء، به مجازات های پیش بینی شده در این قانون نیز محکوم خواهند شد. مرتکبین جرم پولشویی در صورت عدم ارتکاب جرم منشاء صرفاً به مجازات مقرر در این ماده محکوم می شوند.

✓ ماده ۱۰: صدور مجوز قضایی

کلیه اموری که در اجراء این قانون نیاز به اقدام یا مجوز قضائی دارد باید طبق مقررات انجام پذیرد. و قوه قضائیه موظف است طبق مقررات همکاری نماید.

✓ ماده ۱۱: رسیدگی به جرم پولشویی

مطابق این ماده، شعب دادگاه های عمومی در تهران و مراکز استان ها، در رابطه با رسیدگی به جرم پولشویی، دایر می شود. اگر شعبه تخصصی باشد، مانع رسیدگی نیست. رسیدگی به جرم پولشویی مقامات، در دادگاه های کیفری تهران یا مرکز استان ها صورت می گیرد.

✓ ماده ۱۲: معاضدت قضایی

در مواردی که بین دولت جمهوری اسلامی ایران و سایر کشورها قانون معاضدت قضایی و اطلاعاتی در امر مبارزه با پولشویی تصویب شده باشد، همکاری طبق شرایط مندرج در توافقنامه صورت خواهد گرفت.

✓ ماده ۱۳: مجازات شروع به جرم

مجازات شروع به جرم، معاونت و شرکت در جرایم، مشمول قانون مجازات اسلامی است.

✓ ماده ۱۴: آیین نامه اجرایی

مسول تنظیم نامه اجرایی قانون، شورای عالی مبارزه با پولشویی و مقابله با تامین مالی تروریسم بوده و پس از تایید توسط رئیس قوه قضاییه، به تصویب هیات وزیران می رسد.

• نتیجه

پولشویی موجب تخریب بازارهای مالی، فرار سرمایه به صورت غیرقانونی از کشور، کاهش تقاضای پول و کاهش معینی در نرخ سالانه تولید ناخالص ملی، ورشکستگی بخش خصوصی، کاهش بهره‌وری در بخش واقعی اقتصاد، افزایش ریسک خصوصی سازی، تخریب بخش خارجی اقتصاد، بی‌ثباتی در روند نرخ‌های ارز و بهره و توزیع نابرابر درآمد، می شود. از این رو دارای آثار و تبعات منفی فراوانی در عرصه های مختلف اقتصادی و اجتماعی است. آثار و تبعاتی همچون گسترش فساد و ارتشا در سطح جامعه، کاهش اعتماد به بازارهای مالی، کاهش درآمد دولت، تقویت منابع و شبکه مالی مجرمین.

در گذشته مفهوم "پولشویی" صرفاً در مورد آن دسته از معاملات مالی اعمال می گردید که در ارتباط با "جرائم سازمان یافته" مانند قاچاق مواد مخدر و یا فعالیتهای مافیایی بودند، اما امروزه مفهوم "پولشویی" کاربرد وسیع تری داشته و دربرگیرنده تمامی معاملات مالی است که ارزش دارائیهای آن حاصل از فعالیتهای غیرقانونی از جمله فرار از مالیات و یا حسابرسی نادرست باشد. بر این اساس و همزمان با پیچیدگی فزاینده جرائم مالی، لزوم ارائه راهکارهای هوشمند در مقابله با جرائم مالی و تروریسم بیش از پیش احساس می شود.

با احترام
محمد ترحمی
مشاور دبیر کل و مدیر کل امور حقوقی و اموال